

Małżeństwo wydłuża życie. A jaki może mieć wpływ na Twoją firmę?

Kontynuując tematykę udziału członków rodziny i zmian osobowych w prowadzonym biznesie przedstawię Państwu niektóre z aspektów wynikających ze związku pomiędzy firmą, a zawarciem małżeństwa. Nierzadko mamy w obrocie gospodarczym do czynienia z przedsiębiorstwami współprowadzonymi przez małżonków. Z powodzeniem występują w biznesie tworząc zgrane duety i budując własną markę. Najczęściej jednak małżonkowie nie pracują razem, a mimo tego głos drugiego z nich może mieć duże znaczenie dla firmy. Szczególnie widoczne jest to wtedy, gdy dochodzi do śmierci jednego z małżonków.

Małżeńskie ustroje majątkowe

Zawarcie związku małżeńskiego zmienia nie tylko stan cywilny, lecz także niesie ze sobą zasadnicze skutki w sferze majątkowej. Co do zasady między małżonkami powstaje wspólność majątkowa, zwana „małżeńską”. Klasyfikacja ustrojowa wspólności majątkowej obejmuje majątek, który powstał w trakcie małżeństwa, a którego „dorobili się” małżonkowie. Każdy z nich może mieć inny wkład w powiększanie tego majątku i nie zawsze musi mieć on postać typowo finansową. Wspólność oznacza, że powstała w ten sposób masa majątkowa co do zasady przypada małżonkom po równo. Warto jednak pamiętać o tym, że owe „udziały” w majątku nie są wyszczególniane, a każdy z małżonków nie może dysponować w trakcie trwania wspólności „swoim udziałem”.

Małżonkowie mogą też samodzielnie zdecydować, w jaki sposób chcą ukształtować swoje stosunki majątkowe i zawrzeć umowę majątkową małżeńską, zwaną intercyzą. Nie chodzi tu przy tym jedynie o ustanowienie rozdzielności majątkowej, która jest najbardziej popularną formą takiej umowy. Małżonkowie mogą bowiem taką wspól-

ność także rozszerzyć lub ograniczyć, czy też ustanowić rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Dzięki temu można dokonać przesunięć pomiędzy majątkiem wspólnym, a majątkami osobistymi.

O czym warto jednak pamiętać, to fakt, że małżonek może powoływać się względem innych osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome. Warto zatem, by przedsiębiorca zamieścił taką informację w rejestrze publicznym (np. CEIDG lub KRS), co w przyszłości może uchronić przed zarzutem niewiedzy wierzycieli.

Małżeństwo, a działalność gospodarcza

Wiele osób nie zdaje sobie sprawy z tego, jak dużo znaczy głos obojga małżonków, posiadających wspólność ustawową małżeńską, w biznesie prowadzonym przez jednego z nich. Szczególnie widoczne jest to na gruncie zaciągania zobowiązań. Nie należy się dziwić, gdy nasz kontrahent żąda, aby zgodę na transakcję wyraził drugi małżonek. Akceptacja wyrażona przez obie strony otwiera bowiem wierzycielowi możliwość dochodzenia swoich

roszczeń ze wspólnej masy majątkowej obojga małżonków. W innym wypadku wierzyciel będzie musiał zabiegać o nadanie sądowej klauzuli wykonalności przeciwko drugiemu z nich. Ustanie tej wspólności, na przykład na skutek rozvodu czy śmierci jednego z małżonków będzie prowadzić do sytuacji, w której mogą zostać wysunięte roszczenia do danego, „firmowego” składnika majątkowego, w tym przez spadkobierców.

Małżeństwo, a biznes w formie spółki

Kwestia finansowych zobowiązań małżonków w spółkach osobowych kształtuje się dość podobnie jak w przypadku omawianej wyżej działalności gospodarczej. W wypadku prowadzenia działalności w tej formie prawnej, wspólnicy odpowiadają za zobowiązania spółki bez ograniczeń, całym swoim majątkiem, solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką. Warto jednak zaznaczyć, że wierzyciel może domagać się zaspokojenia od wspólnika dopiero wówczas, gdy egzekucja w stosunku do spółki okaże się bezskuteczna. Dopiero wtedy może on podjąć kroki zmierzające do zajęcia majątku wspólnego małżonków.

Na gruncie prawnym sprawy mogą komplikować się w razie śmierci wspólnika spółki osobowej. Co do zasady przerywa ona bowiem byt prawny spółki. Dlatego warto już teraz porozmawiać ze swoimi wspólnikami i ustalić, jak mają potoczyć się losy spółki po śmierci jednego z nich. Prawo przewiduje rozwiązania mające zabezpieczyć ciągłość prowadzonej firmy. To, na jakich zasadach będzie to możliwe, czy i kogo wspólnicy mogliby zaakceptować w roli nowego wspólnika nie powinno być tematem odkładanym „na później”. Nie trzeba również nikogo przekonywać o tym, że włączenie rodziny w ten proces i przekazanie swojej woli osobiście może zapobiec możliwym nieporozumieniom. Niebagatelne znaczenie ma też fakt, że ewentualne spłaty na rzecz osób uprawnionych mogą stanowić obciążenie trudne do udźwignięcia, szczególnie jeśli miałyby zostać dokonane w jednej transzy.

W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiedzialność za długi firmy wydaje się być ograniczona, na co wskazuje już sama nazwa tej spółki. O czym wielu nie pamięta, to fakt, iż członkowie zarządu spółki z o.o. w pewnych sytuacjach odpowiadają za zobowiązania spółki, ale jest to zagadnienie zasługujące na odrębne przedstawienie. Nie warto również zapominać o tym, że małżonek wspólnika, mimo tego, że nie był do tej pory na co dzień związany ze spółką i nie widnieje w Krajowym Rejestrze Sądowym jako udziałowiec, może być i zazwyczaj jest uprawniony do udziałów w spółce. Śmierć wspólnika, rozwód czy zmiany polegające na wejściu małżonka do spółki nie mają co do zasady wpły-

wu na byt prawny spółki. O tym jednak, jak istotna jest to kwestia i jakie znaczenie ma fakt, że wspólnik pozostaje w związku małżeńskim, niech świadczy ten oto przykład. W razie ustania wspólności majątkowej, czy to na skutek intercyzy, rozvodu, czy śmierci jednego z małżonków, udziały mogą zostać objęte przez osoby, które w oczach pozostałych wspólników nie będą odpowiednimi partnerami do współpracy, a będą posiadać prawo głosu na zasadach przewidzianych w umowie spółki. Ewentualna spłata udziałowców również może okazać się problematyczna. Jeśli chcemy mieć wpływ na to, co będzie się działo spółce w przyszłości, warto sięgnąć do sprawdzonych rozwiązań prawnych i przewidzieć różne mogące się wydarzyć w przyszłości scenariusze. ■

Adwokat Maciej Krotoski
z poznańskiej Kancelarii M.KROTOSKI ADWOKACI
I RADCY PRAWNI Spółka komandytowa, Członek WKK

